

ખાદી મહિમા

નવ્ય સ્વદેશી   ॥ વહેમાતરમ્ ॥   નવ્ય સ્વરાખ્ય
 11/   15-9-44
ખાદી મહિમા.

સંગ્રહક અને પ્રકાશક *સુભાષ*
 ગુજરાત સાહિત્ય મંદિરના વ્યવસ્થાપક
 કેશવલાલ ગોકળદાસ શાહ
 કતોપોર ખજાર, ભરૂચ

૫ વત ૧૯૮૮] [પ્રથમાવૃત્તિ સને ૧૯૨૪] [પ્રત દસહજાર

મૂલ્ય એક પૈસો

મુદ્રક-પ્રભુભાઈ વિક્રમભાઈ
 નવયુગ મુદ્રણાલય, લીમયચોક-સુરત

૯૨૫૭૪

તહમારે આંગણી
ભર્ય વાસીઓ —

ગુજરાત સાહિત્ય મંદિર તહમારા આગણે સસ્તુ
સાહિત્યનો પ્રચાર કરવા મોગે છે આજ સુધી પૈસા સીરીઝ
સાત નીકળી ચૂકી છે આજે પૈસા સીરીઝ આઠમીનો જન્મ
થાય છે “કુલ નહીં અને કુલની પાખડી” એ મુજબ તહમે
તહમારી સેવા ગુજરાત સાહિત્ય મંદિર પ્રત્યે કંઈ રીતે કરી
શકો છો હું ધારૂ છું કે તહમે તહમારી સેવા આહક તરીકે
નામ નોંધાવી કરી શકશો ભર્ય શહેરના માટે વાર્ષિક
લવ્ધાનમ બાર આના રાખ્યા છે આજ સુધી ગુજરાતમાં
સસ્તુ વાચન તહમને ભાગ્યેજ મળ્યું હોય વર્ષ દિવસે ગુજરાત
સાહિત્ય મંદિર તહમને આઠસો પાનાનું વાંચન આપશે
ભર્ય અને ભર્ય જીલ્લાની પ્રજા પાસે હમારી નમ્ર વિનંતિ
એટલીજ છે કે તહેમના ભર્ય શહેરમાં સ્થાપાયેલા ગુજરાત
સાહિત્ય મંદિરમાંથી બહાર પડતી પૈસા સીરીઝના આહક
બની પોતાની સેવા બજાવવા ચૂકશે નહીં

આપનો સેવક

કેશવલાલ ગોકળદાસ શાહ

૧૩-૬-૨૪

વ્યવસ્થાપક-ગુજરાત સાહિત્ય મંદિર
કતોપોર બજાર, ભર્ય

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

૧ ગુજરાતી કૌશીરાષ્ટ્ર વિભાગ ,

અનુક્રમાંક ૧૧૫૭૪ ક્રમાંક

પુસ્તકનું નામ યાદી નરિખ.

વિષય ૬- ૬૨

સુકરત તુધાનીઠ ગ્રંથાલ
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોલેજ ટ્રસ્ટ

૩

॥ ૐ ॥

જય સ્વદેશ

વદેમાતરમ્

જય સ્વરાજ્ય

આદી મહિમા

શુદ્ધ આદી ધાર લે

છોડ દે પરદેશી કપડા, છોડ દે તૂ છોડ દે,
દેહ પર તૂ શુદ્ધ આદી ધાર લે તૂ ધાર લે
આજ તક તહે ખુબ ખેડ્યાં વસ્ત્ર પરદેશી બધા,
પાપમાંથી મુક્ત થાવા શુદ્ધ આદી ધાર લે
વાપરી પરદેશી વસ્ત્રો લક્ષ્મીને હાકી મૂકી,
લાવવા એ લક્ષ્મી પાછી શુદ્ધ આદી ધાર લે
ગામડા ભાગ્યા હજારો ધર્મ દેશીનો ચૂક્યો,
ગામડાં આપાદ કરવા શુદ્ધ આદી ધાર લે
દેશના કાળે હજારો પ્રાણ બહાલા થાયરે,
દેશના કલ્યાણ માટે શુદ્ધ આદી ધાર લે.
ગાંધીજી કહે છે પૂકારી વસ્ત્ર પરદેશી તબે,
મહાસભાની એજ આજ્ઞા શુદ્ધ આદી ધાર લે,

ખાદી મહિમા

સાબળ જહેની ખાદીનો મહિમા કહુ,
 સૂણજે જહેની પ્રેમ ધરીને આપ જો,
 ભારત મૈયાનો સાચો શણગાર એ,
 જપે ગાંધીજી ખાદીના નિત જાપ જો — સાબળ.
 પરદેશી કાપડ પહેર્યાંથી આપણી,
 ભારતની લક્ષ્મી પરદેશે જાય જો,
 ભારત બધું નિર્ધનને દુખીયા બને,
 ભૂખ્યા ખાળક ટળવળતા દેખાય જો — સાબળ
 ચરખી ખેળ ચડે પરદેશી વસ્ત્રમા,
 કહો તહમારાથી એ ટકમ પહેગય જો,
 પહેર્યાંથી મર્યાદા સચવાતી નથી,
 ફાટે જલદી બને નકામા સાવ જો — સાબળ
 પાણ ખાદી પહેર્યાંથી પૈસો આપણો,
 લાખો કારીગરના વરમા જાય જો,
 રોજી મળતા કારીગર સુખીયા થશે,
 આશિષ દેને તહમને વારવાર જો — સાબળ
 સોધી સસ્તી સુંદર ખાદી છે ધણી,
 ટકે ધણીને ફાટયાનું નહીં નામ જો,
 પહેર્યાંથી મર્યાદા પૂરી સાચવે,
 ચરખી ખેળ મળે નહીં નામ નિરાન જો — સાબળ

ઉનાળામાં ઠંડક આપે અગને,
 શિયાળામાં આપે ગરમી ખુબ જો,
 ચોમાસામાં શરદીથી એ સાચવે,
 તણે ઋતુમાં ખાદી આપે સુખ જો—સાંભળ
 ચક્ર સુદર્શન ગાંધીજીનો રેડિયો,
 ફેરવજો ધરધરમાં રાખી પ્રીત જો,
 એ સુતરની સુંદર ખાદી વણાવજો,
 સૌને ખાદી પહેરાવો એ રીત જો—સાંભળ.
 નાણાં ખચશે નાણાં વધશે ખાદીથી,
 આજસને પરનિદા થાશે દૂર જો,
 સુતર કાંત્યે શાન્તિ મનની પામશે,
 સ્વચ્છવાશે વળી શિયળ રત્ન જરૂર જો—સાંભળ.
 બહાલા માટે ભોજન જ રીતે કરો,
 ખાદી પણ તૈયાર કરો એ રીત જો,
 ખજારના ભોજનમાં સાર મળે નહીં,
 ખજારના વસ્ત્રથી છોડો પ્રીત જો—સાંભળ.
 ગાંધીજી તેત્રીસ ડાટિના તાજ છે,
 વિનવે છે બહેનોને વારવાર જો,
 ખાદી પહેરો ને ફેરવજો રેડિયા,
 ગણે બહેની ભારત-માની લાજ જો—સાંભળ.

અંગ પર ખાદી ધરો !

આ હિન્દના વાસી તહમે તો ખાદી ! ખાદી શૂં કરો ?
 ખાદી ! ખાદી ! જે વઢો તો અંગ પર ખાદી ધરો !
 જે ખાદી પહેરી દેા કરે તો ના તહમે ટીકા કરો,
 તહેને મદદ કરવા તહમે અંગ પર ખાદી ધરો !
 શુદ્ધ કાંતેલી જૂવો વિદેશી માંહી ના મરો,
 શત્રુ ગણી પ્રેમે તહમે અંગ પર ખાદી ધરો !
 અંગ પર ખાદી ધરી નિજ દેશની સેવા કરો,
 હિન્દુ મુસ્લીમ ઐક્ય થઈ અંગ પર ખાદી ધરો !
 સરકારની જે નોકરી કરતા તહમે પ્રીતે કરો,
 એ નોકરી કરતાં તહમે અંગ પર ખાદી ધરો !
 શુદ્ધ સુતરની જૂવો પ્રીતથી તહમે ખાદી વરો,
 ત્યજી માલ વિદેશી તહમે અંગ પર ખાદી ધરો !
 તળવે ગુલામી ખાદી આ હિન્દમાત પ્રસન્ન કરો,
 માતા પ્રસન્ન કરવા તહમે અંગ પર ખાદી ધરો !
 અંગ પર ખાદી ધરો પોકાર ગાંધીજી કરે,
 અડગ બની દુદાયે તહમે અંગ પર ખાદી ધરો !

ખાદીની ભલામણ

અધુરો દેશના ઘેલા, હવે તો વાપરો ખાદી,
 અરફ સમ ઉજળી ઘોળી, હવે તો વાપરો ખાદી.
 પ્રજાના દેવ મંદિરમાં, લગનના ભવ્ય મડપમાં,
 સ્વયંસેવક તણા દળમાં, હવે તો વાપરો ખાદી.
 લગ્નમાં ચુદ્દી કાજે, મરણમાં ખાપણો કાજે,
 કબર માંહી કફન કાજે, હવે તો વાપરો ખાદી.
 હવે તો વાપરો ખાદી, હવે તો વાપરો ખાદી,
 ગરીબડા દેશની ખાતર, હવે તો વાપરો ખાદી

—: ખાનદાની :—

ખાદી ખરી ખાનદાન, વાહ મ્હારી ખાદી, ખરી ખાનદાન,
 ખાદી ખરી ખાનદાન ભાઈ ભાઈ ખાદી ખરી ખાનદાન
 લાખોને પાળે, લાખો છવાડે,
 લાખોને શાન્તિ દેનાર—વાહ
 ઉનાળે ઠંડક, શિયાળે ગરમી;
 આપે ચોમાસે આરામ—વાહ.
 નાણાં ખચાવે, નાણાં વધારે;
 નાણાંની રેલો ફેલાવ—વાહ.

૫ ભાગે, રોગોને કાઢે,
 ચેરી લખાડીનો નાશ-વાહ
 ટાણે કટાણે, કાળે દુકાળે,
 ભાગ્યાની ભેર છે ખાસ-વાહ

— શુદ્ધ ખાદી —

બહાલા બધુ, વાપરે શુદ્ધ ખાદી,
 મથી દુખ દુકાળ જાયે ભાગી.—બહાલા
 વિદેશીને વાપરી વિત્ત ખોયૂ,
 પોઠેપોક મૂકી હિન્દ રાયૂ,
 હવે મહાર ખાદી થકી મન મોહ્યું—બહાલા
 ખાદીમાં ભરી બધી ખાનદાની,
 વધારે ખરેખરી આખાદાની,
 હજારોની જીવન દોરી છે ખાદી.—બહાલા
 રૂઢ કામ ખાદીનૂ નામ લેજો,
 ખાદી રૂડી શાળમાં સૌ વણજો,
 સદા મુખ શાન્તિ આનંદને ભરજો.—બહાલા

તહેમારી ફરજ !

ભરૂચ શહેરમાં સ્થપાયેલા ગુજરાત સાહિત્ય મંદિર પ્રત્યે ભરૂચ શહેરમાં અને ભરૂચ જિલ્લામાં વસતી પ્રજાની ફરજ એટલીજ છે કે ભરૂચ શહેરના રહીશે! ખાર આના ભરી આહક તરીકે નામ નોંધાવે ભરૂચ જિલ્લાના તાલુકા અને તહેના ગામડામાં વસતી પ્રજા વાર્ષિક દોઢ રૂપીએ ભરી આહક તરીકે નામ નોંધાવે આશા છે કે આ ચોપડી વાંચનાર પોતે આહક તરીકે નામ નોંધાવી પોતાની ફરજ અદા કરશે પોતાના મિત્રમડળમાં પણ આ ચોપડી વચાવી તેઓનું નામ નધાવવા માટે ભલાણું કરશે. ભરૂચ જિલ્લા અને ગુજરાત ઉપર વિશ્વાસ રાખી આ સાહસ ખેડવામાં આવ્યું છે એટલે આશા રાખુ છું કે દરેક ભાઈએ પોતાનું નામ નોંધાવી મહેને મદદ કરશે.

સ્થાનિક લવાજમ

૦-૧૨-૦

બહારગામ લવાજમ

૧-૮-૦ (પોસ્ટેજ સાથે)

આપનો સેવક

કેશવલાલ ગોકળદાસ શાહ

૨૫-૬-૨૪

વ્યવસ્થાપક:—ગુજરાત સાહિત્ય મંદિર

કોતપોર ખજાર—ભરૂચ.

હિન્દની આખાદી

અરે ! સત્તાન ભારતના હવે તો વાપરે ખાદી !
 ત્હમે પહેરો હવે ખાદી ! થશે આ હિન્દ આખાદી
 વિદેશી વસ્ત્ર ના પહેરો થતી આ હિન્દ ખરખાદી,
 પહેરી શુદ્ધ સૌ ખાદી ! કરોને હિન્દ આખાદી
 ભલે જડી બને ખાદી ! છતાં છે દેશનૂ કપડું,
 રહે છે દેશમાં નાણુ થશે આ હિન્દ આખાદી
 ઘણાં મુદર અને કીણાં વિદેશી આંખ ઠારે છે,
 ત્યજી એ માલ પરદેશી કરોને હિન્દ આખાદી
 વણેલી શાળ પર ખાદી ! ત્હમારે અગ ધારોને,
 પહેરો શુદ્ધ જો ખાદી ! થશે આ હિન્દ આખાદી
 વસ્યો સત્યાગ્રહાશ્રમમા પૂકારે નાદ ખાદીનો,
 ધરી દાર્ઘ્ય ત્હમે કાને કરોને હિન્દ આખાદી
 ઘણી સસ્તી ઘણી ટકતી કરે છે ધર્મની રક્ષા,
 કહ્યું બાપુ તણુ માનો થશે આ હિન્દ આખાદી.
 બધે ખાદી ! બધે ખાદી ! જગાવો દેશમાં ખાદી !
 બનાવી દેશને ઉજળો કરોને હિન્દ આખાદી.
 ત્હમે અજે ધરી ખાદી ! બધાંને બોધ સારો દો,
 પહેરે જો બધા ખાદી ! થશે આ હિન્દ આખાદી.
 કરો નિશ્ચય દુષ્ટ્યમાંહી, અહો શૂરા પ્રતિજ્ઞા એ,
 અડગ ચર્ક પહેરવી ખાદી ! કરોને હિન્દ આખાદી.

-(:) શુદ્ધ ખાદીના સન્દેશ (:)—

શુદ્ધ ખાદી કહે છે સર્વત્રે,
 સૂણો ભારતના નરનાર—શુદ્ધ
 મહને અગે ધારો પ્રેમથીરે,
 કરો મહારી સાથે તહમે પ્યાર—શુદ્ધ
 માન મહાર વધારો ધરેધરેરે,
 હુ ખીયાની હૂ પાલનહાર—શુદ્ધ
 દૂધ ધીને દાણા સસ્તા થશેરે,
 રેટિયાનો થશે રણકાર—શુદ્ધ
 ગામડાની આખાદી જામશેરે,
 ઘેર બેઠા લાખોનો નમાવ—શુદ્ધ
 થશે સાદી રહેણી સૌ લોકનીરે,
 ખની જશે ઉઘમના દાસ—શુદ્ધ
 તનમનથી ઉપાસના બે કરોરે,
 મળે સાચુ ને શુદ્ધ સ્વરાજ—શુદ્ધ.

હમે તો વાપરી ખાદી

અમેને તો નસે નસમા, સ્વદેશી પ્રેમ લાગ્યો છે,
સ્વદેશી પ્રેમને લીધે, હવે તો વાપરો ખાદી
ગરીબડા બધુના દુ ખો, હમેને છાતીએ લાગ્યાં,
દુ ખોમાં ભાગ લેવાને, હમે તો વાપરી ખાદી
મરે વસ્ત્રો વિના બધુ, મરે વસ્ત્રો વિના બહેનો,
ગરીબાર્થ દૂર કરવાને, હમે તો વાપરી ખાદી
હમારા દેશની લક્ષ્મી, વિદેશે ખૂબ લૂટાણી,
અખૂટ એ લક્ષ્મીને માટે, હમે તો વાપરી ખાદી
વિદેશી વસ્ત્ર વાપરતા, વિદેશીના બન્યા ગુલામ,
ગુલામી દૂર કરવાને, હમે તો વાપરી ખાદી
હમારો ખાનદાનીની, નિશાની શુધ્ધ ખાદી છે,
હમારી કીર્તિને કાળે, હમે તો વાપરી ખાદી
મહાત્મા ગાંધીની આજ્ઞા, હમે શિગપર ઉઠાવી છે,
હમારી મુક્તિ છે તહેમાં, હમે તો વાપરી ખાદી

ઝહેપારી ભાઈઓને

તહમારી ઝહેરખખર આજને આજ ગુજરાત સાહિત્ય મંદિરમા મોકલી આપો, કારણકે દર અઠવાડીએ દસ હજાર ચોપડીઓ તહેના તરફથી પ્રસિદ્ધ થાય છે અને તે સસ્તી કીમતે વેચાય છે. ચોપડીઓનો ધણો ફેલાવો હોઈ, ઝહેર ખખરના ભાવ ધણાજ સસ્તા છે માટે આજેજ લખી મોકલો

ઝહેર ખખરના ભાવ

પાનુ નવમુ અને તેરમુ

એક વખત, ચાર વખત, બાર વખત, ચોવીસ વખત, અડતાલીસ વખત
રૂ. ૭૫ રૂ. ૨૫) રૂ. ૬૦) રૂ. ૮૦) રૂ. ૧૨૦

પાછળ ટાઈટલ પેજના ભાવ

રૂ. ૧૦) રૂ. ૩૦) રૂ. ૭૫) રૂ. ૧૨૦) રૂ. ૧૮૦)

આશા છે કે શ્રી ગુજરાત સાહિત્ય મંદિર પ્રત્યે તહમારી ફરજ અદા કરવા તહમારી ઝહેર ખખર મોકલી આપો

શ્રી ગુજરાત સાહિત્ય મંદિર
કતોપોર ખજાર—ભરૂચ

ખાદીનો રંગ

વાહ મહને ખાદીનો લાગ્યો છે રંગ, ખાદીનો લાગ્યો છે રંગ—વાહ૦
 હાથે દાતેલીને, હાથે વણેલી, હાથે સીવેલીનો સગ—વાહ૦
 ભૂખ્યાને રોટી, નાગાને કપડાં ખાદી આપે આનંદ—વાહ૦
 તેજ વપારે લાલી ચઢાવે, હાકે ઉદારી ને દબ—વાહ૦
 સાદા ખનાવે, ગીધા ખનાવે વળી વધાવે ઉમગ—વાહ૦
 હેડ પ્રીતેથી, આંદુ પ્રીતેથી, ખાદીનો લાગ્યો છે છદ—વાહ૦
 હેડ હેરાવ, આંદુ આંદાડુ, મચાવૂ ખાદી કેરો જગ—વાહ૦

જોઈએ છે

દરેક ગામમા ફેરીનું કામ કરનાગ ચાલાક માણસો
 અને દરેક ગામમા એજન્ટો જોઈએ છે

ટ્રેનની અદર, ગામડામા, સભામા દરેક સ્થળે ફરીને
 ચાપડીઓ વેચી શકે તહેવા ચાલાક, હોંસિઆર માણસો
 જોઈએ છે પગાર અથવા કમીગત માટે લખો —

શ્રી ગુજરાત સાહિત્ય મંદિર

કતોપોર ખજાર—૭૩૩

ધ્યાન આપો.

ગુજરાત સાહિત્ય મંદિર તરફથી ખાર આનામાં વાર્ષિક આઠસો પાનાનું સસ્તામાં સસ્તું ઉત્તમ વાચન મળે છે એ વાચન મેળવવા માટે કયા સાહિત્ય રસિકે હજી સુધી આહક તરીકે નામ નહિ નધાવ્યું હોય ? આજ સુધી ગુજરાતમાં અનેક પુસ્તકો ખહાર પડ્યા છે ટૂટલીક અથમાળાઓ પણ ખહાર પડી છે છતાં તહેનો વિશેષ પ્રચાર પ્રજામાં ન થતો હોવાથી વાર્ષિક આઠસો પાનાનું સસ્તામાં સસ્તું અને ઉત્તમ વાચન ! ગુજરાતના નરનારીઓના ચરણે ગુજરાત સાહિત્ય મંદિર ફક્ત ખાર આનામાં ધરે છે દર અઠવાડિયે નવી ચોપડી ખહાર પાડે છે રાજકિય અને સમાજ સુધારણાની નહાની નહાની રસિક ચોપડીઓમાં સુંદર વાચન ખહાર પાડે છે ઠંડેપારી ભાઈઓને પણ વિનતી કરવામાં આવે છે કે પોતાની જાહેર ખખર મોકલી આપવી, કારણકે જાહેર ખખર લેવાના ભાવ ધણાજ સસ્તા રાખ્યા છે આશા છે કે આહક તરીકે નામ નધાવી, જાહેર ખખર મોકલી આપી તહમારા ગુજરાત સાહિત્ય મંદિરને મદદ કરશે.

સ્થાનિક લવાજમ ૦-૧૨-૦ ખહારગામ રૂ. ૧-૮-૦

શ્રી ગુજરાત સાહિત્ય મંદિર

કતોપાર ખજાર—૭૩૫

ખાદી ! ખાદી ! ખાદી !

અધિ ભારત તનુજો ! ખાદી ખેરો ! ખાદી ખેરો !
એવી મહોટી ખૂબ મારવાથી ઠેાઢ ખાદી ખેરી શકે
નહી ખેલાજ આપણે શુદ્ધ ખાદી ખેરી, પરદેશી
કાપડનો ત્યાગ કરી દરેકને શુદ્ધ ખાદી ખેરવાને માટે
ભલામણ કરી શકીએ મહાત્મા ગાંધીજી પણ ખાદી
ખેરવાનો ઉપદેશ કરતા જેલમાં જઈ હમણાજ છટી
આવ્યા. જેલમાંથી છટીને પણ ખાદી ખેરવાના દરેક
હિન્દ વાસીઓને ભલામણ કરી રહ્યા છે પોતાના દેશ
માંથી સાઠ કરોડ રૂપિયા પરદેશ ઘસડાઈ જતા બચાવવા
માટે, હિન્દ ભૂમિમાં ભૂખે અને ટાઢે મરતા હજારો
માણસોને સુખી કરવા માટે હિન્દ । ઉદ્ધાર થાય તોને
માટે દરેક ઘર શુદ્ધ ખાદી વિના બાકી ન રહેવું જોઈએ
ખાદીમાંજ આપણી અને આપણા દેશની આબાદી છે.
પરદેશી કપડા ખેરી અધા નજા દેખાઈ લક્ષ્મીને
પરદેશ મોકલો છો. તહમારૂ અને તહમારા દેશનું,
તહમારા બાળકોનું શ્રે નાદીમાંજ છે બસ એકજ
વનિગજોવો કે —

“આજ તક તમે ખુબ ખેર્યા, વસ્ત્ર પરદેશી બધા,
પાપમાંથી મૂકત થાવા, શુદ્ધ ખાદી ધાર લો.”

૨૬-૬-૨૪

રમેશચંદ્ર અ ભટ્ટ

